

دهه امردادماه هر سال برای ایران وناسیونالیستهای ایرانی، روزهای غم وتفکربرانگیزی است . تبلیغات شدید وحساب شده ای که روی ملی کردن نفت جنوب بعمل آمده وهمچنان میاید، مجالی باقی نگذاشته تا تفکر واندیشه ایرانیان به دیگرامتیازاتی که خارجیان قبل از سلطنت رضاشاه بزرگ درایران داشته اند و به همت اولغو وملی شده اند، معطوف گردد.

جو تبلیغات مزبورچنان بوده که گویی خارجیان تنهاییک امتیازنفت جنوب رادرایران داشته اند که لایحه ملی کردن آ مصدق به مجلس برد.

در وراى تبلیغات شدیدی که روی این اقدام مصدق جریان دارد، حقلیق وامتیازاتی درایران وجود داشته که بحث پیرامون هریک از آنها، مسئله ملی کردن نفت را آنهم درحدی که به مصدق مربوط است، تحت الشعاع قرارمیدهد .

در اینجا قصد مابین نیست که یکایک آن امتیازات وآثارحقوقی واقتصادی واستعماری مطرح گردد، بلکه تنهاییکی از آنها موردبحث وگفتگو قرارمیگیرد .

هنگامیکه رضاشاه به صدارت رسید، امتیازات زیرازطرف قاجاریه بکشورهای خارجی داده شده بودویابعبارت دیگر، صورت ارثیه نکبت بارقاجاریه ازباب امتیازات به بیگانه چنین - است .

امتیازات به انگلستان :

۱. امتیازمعادن نفت ایران به استثنای ایالات شمال ایران بسال ۱۳۱۹ قمری مطابق باسال ۱۲۸۱ خورشیدی با ویلیام ناکس داریسی بامضاء رسید .
۲. امتیازتاسیس بانک شاهنشاهی ایران وطبع ونشراسکناس بسال۱۳۰۶قمری، بین دولت ایران به پادشاهی ناصرالدین شاه وصدارت میرزا علی اصغرخان سپهسالاربه امضارسید.
۳. امتیازخطوط تلگراف بین بوشهر، تهران، خاتقین بسال ۱۲۸۰قمری وسپس بین تهران و بلوچستان بسال۱۳۱۹قمری بامضا رسید .
۴. امتیازخط آهن خرمشهرتا خرم آباد، باحق ساختن بنادر، در بعضی از شهرهای ساحلی۱۳۳۱
۵. امتیاز کشتیرانی در کارون.
۶. امتیازتاسیس پلیس جنوب .

امتیازات به روسیه :

۱. امتیازشیلات سواحل دریای خزر بسال۱۲۹۵ .
  ۲. امتیازبانک استقراضی.
  ۳. امتیازساختن راه جلفا به تبریز.
  ۴. امتیازساختن راه آهن جلفابه تبریزبسال ۱۳۲۱ .
  ۵. امتیاز استخراج معادن قراچه داغ بسال ۱۳۱۶ .
  ۶. امتیاز بهره برداری از جنگلهای مازندران.
  ۷. امتیازخط تلگراف بین جلفاوتهران.
  ۸. امتیازنفت شمال بسال۱۳۳۴ قمری .
  ۹. امتیاز تاسیس بریگاد قزاق.
- وسرانجام تقسیم ایران به دومتطقه نفوذ بین دولتهای روسیه وانگلستان در ۲۱رجب سال ۱۳۲۵قمری برابریا ۸ شهریورسال ۱۲۸۶خورشیدی وبرابر ۳۱ اگست سال ۱۹۰۷ میلادی.

امتیاز به فرانسه :

امتیازباین کشور فقط محدود میشده است به حفریات وباستاتانشناسی در شوش بسال ۱۳۰۱ قمری.

امتیازات به بلژیک :

- ۱- امتیاز احداث وبهره برداری راه آهن تهران به شهری .
- ۲- امتیازگمرکات کشور. ۳- امتیاز بهره برداری ازکارخانه قند.

امتیاز به عثمانی :

امتیاز صدور تنباکو از ایران.

درحقیقت هرکشوری که درصحنه سیاست آتروزجهان حضورداشته، بناباموقعیت وقدرت خودامتیازاتی ازایران گرفته بود. درکناراین امتیازات، امتیازات دیگری نیزوجود داشت که براساس وام های دریافتی ایران بوجود آمده بود.

از دولت روسیه تزاری جمعا سی و دو میلیون و پانصد هزار منات بعلاوه یک میلیون و یکصد و یازده هزار لیره دربین سالهای ۱۳۱۸ و ۱۳۲۰ و ۱۳۲۹ قمری بمدت ۷۵ سال باتضمن عایدات گمرک ایران.

از دولت انگلستان جمعا حدود دو میلیون لیره باتضمن عایدات شیلات دریای خزر، پستخانه و تلگرافخانه، گمرکات خلیج فارس و اهواز و محمره، بمدت ۱۵ سال از سال ۱۳۱۸ قمری با - محاسبه میزان بدهی کشور و تعادل آن بابودجه کشور، که برابر با یکصد و شش میلیون و پانصد و پنجاه و دو هزار و هشتصد ریال بوده که باین ترتیب تا قبل از سلطنت رضاشاه، کشور ایران بیش ازینج برابر بودجه یکساله خود وام و بدهی داشته است.

آیا میدانید که:

در پایان سلطنت رضاشاه بزرگ، ایران هیچ بدهی بکشورهای خارجی نداشت و یکی از سه کشوری در جهان بود که نه قرضه داخلی و نه قرض خارجی داشت؟

و آیا میدانید که در پایان سلطنت این راد مرد بزرگ هیچیک از آن امتیازات ((باستثنای امتیاز نفت داری که آنهم به کیفیت مطلوبی بنفع ایران تجدید نظر شده بود)) باقی نبود و تماما لغو و یا ملی گردیده بود؟

بپایان دادن به امتیاز بانک شاهنشاهی و تشکیل بانک ملی که حافظ منافع ملی کشور باشد، پس از آنکه بمدت ۵۰ سال میهن پرستان ایران برای ایجاد آن کوشش میکردند، سرانجام در سال ۱۳۰۷ خورشیدی رسماً افتتاح شد. نسبت به ملی کردن بانک شاهنشاهی و امتیاز چاپ اسکناس و تمرکز قدرت مالی و سیاست پولی کشور در بانک ملی و بعداً بانک مرکزی ایران، چیز زیادی تاکنون منتشر نشده و نسبت باین تصمیم تاریخی که ۵۰ سال میهن پرستان در تلاش تحقق آن بودند، بکلی در بوشی رفته بود و ابدا در هیچیک از جلسات مجلس حتی دورانی که مصدق نماینده مجلس بود، این ننگ بزرگ مطرح نشد؟! کسی نگفت این رگ ایران دردست بیگانه چه میکند و وقتی هم که رضاشاه بزرگ این مهم را تحقق بخشید، کسی نگفت و ننوشت که او چه کرد؟!

ما مردم هیچ چیزی از کیفیت امتیازات عدیده خارجیان و اقدام رضاشاه در ملی کردن و یا لغو آنها میدانیم ولی در عوض، هزاران هزار صفحه و مقاله به جهت تسلیم یک لایحه ملی کردن نفت که آنهم بدست آن تسلیم کننده بجانی نرسید و متقابلاً مملکت رابه ورشکستگی و هرج و مرج کشید، نوشته شده و میشود و از یک عوام فریب خودکامه، قهرمان ملی ساخته میشود!